

УДК 347.9

Шиян Д.С.¹, Качура О.О.²

¹ канд. юрид. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. Ю-112_3 НУ «Запорізька політехніка»

ЗАСАДИ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Становлення України як демократичної, соціальної та правової держави безпосередньо пов'язане зі створенням справедливого й доступного правосуддя, яке б відповідало міжнародно-правовим стандартам.

Отже, завданням цивільного судочинства є справедливий, неупереджений та своєчасний розгляд і вирішення цивільних справ з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави.

Універсальний принцип, закріплений у Конституції України, яким є принцип верховенства права, увібрав у свою концепцію вимоги правосуддя і справедливості. Даний принцип багатогранний і містить у собі ряд найважливіших елементів, а саме: законність, правова визначеність, заборона на свавілля, доступ до правосуддя, що забезпечується незалежними і неупередженими судами, дотримання прав людини, недискримінація і рівність перед законом.

Так званий принцип гуманізму, що має у своїй основі соціально-етичний зміст і є критерієм прогресивності соціальних інститутів, являє собою один з основоположних принципів права, закріплений міжнародними договорами, конвенціями та деклараціями.

Закріплений у Конституції України принцип гласності характеризує демократизм цивільного судочинства і сприяє здійсненню ним запобіжної і виховної функцій. Гласність судового розгляду полягає також у праві публікувати звіти і повідомлення про судові процеси в пресі, інформувати про них по радіо, телебаченню, в кіно та з використанням інших засобів масової інформації, обговорювати матеріали справи в трудовому колективі для визначення по ній думки з метою доведення її до відома суду.

Принцип змагальності – один з основних принципів цивільного судочинства, а забезпечення змагальності – одне з головних завдань судової реформи.

Наступна засада цивільного судочинства визначає механізм руху цивільного процесу. Відповідно до цього принципу цивільні справи, за загальним правилом, виникають, розвиваються, змінюються, переходять із однієї стадії процесу в іншу і припиняються під впливом головним чином ініціативи осіб, які беруть участь у справі.

Засада пропорційності являє собою загально правовий принцип, спрямований на забезпечення у правовому регулюванні розумного балансу приватних і публічних інтересів, відповідно до якого цілі обмежень прав мають бути істотними, а засоби їх досягнення обґрунтованими і мінімально обтяжливими для осіб, чії права обмежуються.

Головною запорукою права на судовий захист була і залишається можливість оскарження і перегляду судового рішення. Тому засади забезпечення права на апеляційний перегляд справи та забезпечення

права на касаційне оскарження судового рішення у випадках, встановлених законом мають одне з найважливіших значень.

Суд має встановлювати розумні строки для вчинення процесуальних дій. Але порушення часових правил щодо розгляду судових справ традиційно є однією з головних вад національного судочинства.

Одним з основних принципів цивільного, господарського та адміністративного процесуального законодавства є відшкодування судових витрат сторони, на користь якої ухвалене судове рішення.

Таким чином, принципи сприяють правильному пізнанню і застосуванню норм цивільного процесуального права, є основою для законодавчої практики, підготовки, розроблення і прийняття відповідних їм за змістом правових норм та їх удосконалення. Розвиваючись разом із суспільством в умовах політичних та соціально-економічних перетворень, засади вдосконалюються та створюють додаткові умови для забезпечення гарантій захисту прав і законних інтересів учасників процесу.